

Organization for Security
Co-operation in Europe

Mission to Serbia

Mission to Serbia

Co-operation in Europe

Organization for Security

Promocija principa Aarhuske konvencije u Srbiji

Seminari: Beograd, Novi Sad, Kragujevac, Zajecar and Nis
10—14.05.2010

Slavko Bogdanovic

Arhuska konvencija u pravnom sistemu Republike Srbije /

SADRŽAJ PREZENTACIJE

- RATIFIKACIJA ARHUSKE KONVENCIJE
- NAČINI USAGLAŠAVANJA PROPISA RS SA ZAHTEVIMA ARHUSKE KONVENCIJE
 - Direktan uticaj na propise
 - Posredan uticaj na propise
 - Izvor obaveze usaglašavanja domaćih propisa
- PROPISI REPUBLIKE SRBIJE O ZAŠTITI ŽIVOTNE SREDINE

RATIFIKACIJA ARHUSKE KONVENCIJE

- Konvencija je stupila na snagu u oktobru 2001
- Republika Srbija je Konvenciji pristupila u maju 2009
- Republika Srbija je postala Strana Konvencije 31. jula 2009
- EU je postala Strana Konvencije 25. juna 1998

NAČINI USAGLAŠAVANJA PROPISA SA ZAHTEVIMA ARHUSKE KONVENCIJE

- **Direktan uticaj na propise (uslovno govoreći):**
 - Propisi se donose sa namerom da se zahtevi Konvencije utvrde kao zakonske obaveze / prava domaćih subjekata;
 - Zahtevi Konvencije prepoznaju se u pravnim normama domaćih propisa i u praksi;
 - Institucionalni mehanizmi Konvencije izveštavaju se o primeni Konvencije

NAČINI USAGLAŠAVANJA PROPISA RS SA ZAHTEVIMA ARHUSKE KONVENCIJE

- **Posredan uticaj na propise (uslovno govoreći):**
 - Propisi se donose sa ciljem transpozicije *Community acquis*-a u domaći pravni sistem;
 - Propisi EU, koja je Strana Konvencije, usklađeni su sa Konvencijom;
 - Donošenjem propisa RS u skladu sa propisima EU, ti propisi su istovremeno usklađeni i sa Konvencijom

NAČINI USAGLAŠAVANJA PROPISA SA ZAHTEVIMA ARHUSKE KONVENCIJE

- Izvor obaveze usaglašavanja domaćih propisa:
 - Obaveza po osnovu statusa Strane Konvencije;
 - Obaveza po osnovu statusa Strane Sporazuma o stabilizaciji i pridruživanju Evropskoj uniji

(još se čeka na njegovu ratifikaciju od strane zemalja članica EU)

PROPISI REPUBLIKE SRBIJE O ZAŠTITI ŽIVOTNE SREDINE

- Sistem propisa RS o zaštiti životne sredine je u tranziciji od nasleđenog, državno-socijalističkog modela ka modernom sistemu sa ugrađenim zahtevima:
 - globalnih;
 - regionalnih (UNECE); i
 - EU,instrumenata politike i prava zaštite životne sredine
- Sve tri grupe zahteva Konvencije:
 - o dostupnost informacija o životnoj sredini;
 - o učešću javnosti u postupku donošenja odluka; i
 - o pravu na pravnu zaštitu,mogu se jasno identifikovati u propisima RS o zaštiti životne sredine

PROPISI REPUBLIKE SRBIJE O ZAŠTITI ŽIVOTNE SREDINE

ZAKONI DONETI 2009. (“Sl. Glasnik RS”, br.36/09)

Zakoni u fokusu na ovom seminaru:

- Zakon o zaštiti od nejonozujućih zračenja;
- Zakon o hemikalijama;
- Zakon o biocidnim proizvodima;
- Zakon o zaštiti vazduha;
- Zakon o zaštiti prorode;
- Zakon o zaštiti od buke u životnoj sredini;
- Zakon o upravljanju otpadom;
- Zakon o amabalaži i ambalažnom otpadu;
- Zakon o izmenama i dopunama Zakona o zaštiti životne sredine;

Zakoni koji nisu u fokusu na ovom seminaru:

- Zakon o zaštiti od jonizujućeg zračenja i nuklearnoj sigurnosti;
- Zakon o zaštiti i održivom korišćenju ribljeg fonda;
- Zakon o zabrani razvoja, proizvodnje, skladištenja i upotrebe hemijskog oružja i njegovom uništavanju

PROPISI REPUBLIKE SRBIJE O ZAŠTITI ŽIVOTNE SREDINE

Zakon o zaštiti od nejonozujućih zračenja

- Načelo javnosti (član 3. tačka 3):

Podaci o nejonizujućim zračenjima dostupni su javnosti;

- Preduzimanje mera u provođenju zaštite (član 4. tačka 12):

Informisanje javnosti:

- *o zdravstvenim efektima izlaganja nejonizujućim zračenjima; i*
- *merama zaštite; i*

Obaveštavanje javnosti o stepenu izloženosti u životnoj sredini;

- **Kaznene mere za kršenje ovih zakonskih odredbi (tj. u slučaju neinformisanja i neobavestavanja javnosti) nisu predviđene**

PROPISI REPUBLIKE SRBIJE O ZAŠTITI ŽIVOTNE SREDINE

Zakon o hemikalijama

- Agencija za hemikalije nadležna je (član 6. stav 1. tačka 18) za:
 - *informisanje javnosti o uticaju hemikalija na zdravlje ljudi i životnu sredinu;*
 - *preduzimanje mera za smanjenje rizika i bezbedno korišćenje hemikalija;*
- Dostupnost javnosti podataka o hemikalijama:
 - Javnosti su dostupni:*
 - *podaci koje Agencija upisuje u Registar hemikalija;*
 - *drugi podaci kojima Agencija raspolaže (Zakonom je utvrđeno da je reč naročito o devet grupa podataka (član 84. stav 1): naziv prema IUPAC; trgovačko ime; klasifikacija i obeležavanje; podaci o fizičkim i hemijskim svojstvima; putanja hemikalije i njena sudbina u životnoj sredini; rezultati toksikoloških i ekotoksikoloških ispitivanja; prag efekta; uputstvo za bezbedno rukovanje; analitičke metode) (*
 - *podaci o izvozu hemikalija u druge zemlje;*
 - Podaci zaštićeni poslovnom tajnom nisu dostupni javnosti:*
 - *Zakon sadrži preciznu listu tih podataka (član 84. stav 3);*
 - *ograničenje dostupnosti podataka mora biti u skladu sa Zakonom o slobodnom pristupu informacijama od javnog značaja;*
 - *i zaštićeni podaci mogu biti dostupni javnosti u hitnim slučajevima kad je ugrožena bezbednost i zdravlje ljudi;*
- **Prekršajne kazne za kršenje ovih odredbi su propisane**

PROPISI REPUBLIKE SRBIJE O ZAŠTITI ŽIVOTNE SREDINE

Zakon o biocidnim proizvodima

- Dostupnost javnosti podataka (član 46)
 - *definisana je poverljivost podataka o punom sastavu biocidnog proizvoda (određuje se pri upisu na Privremenu listu);*
 - **Svako** može podneti zahtev da mu se učine dostupnim podaci kojima raspolaže Agencija za hemikalije;
 - *ograničenje dostupnosti podataka mora biti u skladu sa Zakonom o dostupnosti informacija od javnog značaja;*
 - *utvrđena je Lista podataka koji ne mogu biti označeni kao poslovna tajna (član 47);*
- Nosioc rešenja o upisu biocidnog proizvoda u Privremenu listu dužan je da **naknadi štetu koja u RS** nastane zbog nepoštovanja odredbi Zakona...;
- Predviđene su kazne ako se krše odredbe o dostupnosti, odnosno nedostupnosti podataka
- **Definicija “svakog” nije utvrđena Zakonom; nije specificirano o kojoj vrsti štete može biti reči (...); Značenje izraza “u Republici Srbiji” je nejasno**

PROPISI REPUBLIKE SRBIJE O ZAŠTITI ŽIVOTNE SREDINE

Zakon o zaštiti vazduha (1)

- Definisani su pojmovi (član 3):
 - *javnost (tačka 16);*
 - *zainteresovana javnost (tačka 14);*
- Utvrđen cilj:
Obezbeđenje dostupnosti podataka o kvalitetu vazduha (Član 2. tačka 5)
- **Dostupnost podataka (član 17):**

Nadležni organi za obezbeđenje dostupnosti:

- Agencija za zaštitu životne sredine;
- organi AP;
- organi lokalne samouprave

Podaci moraju biti dostupni u:

- sredstvima javnog informisanja;
- elektronskim medijima;
- na *web* stranici

PROPISI REPUBLIKE SRBIJE O ZAŠTITI ŽIVOTNE SREDINE

Zakon o zaštiti vazduha (2)

Obaveze nadležnog organa da informiše i obaveštava (čl. 65—67):

Obaveštava javnost (i druge organe i organizacije):

- *putem elektronskih i štampranih medija;*
- *najmanje u jednom lokalnom listu na svakom od službenih jezika;*
- *putem interneta;*

O:

- *kvalitetu vazduha;*
- *planovima za odlaganje postizanja graničnih vrednosti za No₂, benzen i PM₁₀;*
- *planovima za dostizanje ciljeva kvaliteta vazduha u zonama i aglomeracijama u kojima je došlo do prekoračenja ciljnih vrednosti*

Zakonom je definisan sadržaj informacije za javnost, rokovi za informisanje javnosti, rokovi za podnošenje izveštaja (godišnjih; mesečnih)

PROPISI REPUBLIKE SRBIJE O ZAŠTITI ŽIVOTNE SREDINE

Zakon o zaštiti vazduha (3)

Obaveza operatera (član 68. stav 3):

OPERATERI (...) SU DUŽNI DA BLAGOVREMENO I BEZ IKAKVE NAKNADE DOSTAVLJAJU PODATKE IZ SVOJE NADLEŽNOSTI I DRUGE PODATKE POTREBNE ZA VOĐENJE INFORMACIONOG SISTEMA AGENCIJI ZA ZAŠTITU ŽIVOTNE SREDINE, U CILJU IZRADE PLANOVA I IZVEŠTAJA

Kazne su predviđene:

- *za nedostavljanje podataka o kvalitetu vazduha;*
- *za neobaveštavanje javnosti (putem radija, TV, štampe, inteneta i drugim sredstvima) o prekoračenim koncentracijama opasnim po ljudsko zdravlje*

PROPISI REPUBLIKE SRBIJE O ZAŠTITI ŽIVOTNE SREDINE

Zakon o zaštiti prirode (1)

Mere zaštite prirode;

- Obaveštavanje javnosti o stanju prirode;
- Učestvovanje javnosti u odlučivanju o zaštiti prirode;

Učešće javnosti u donošenju odluke o proglašenju zaštićenog područja

- Nadležni organ:
 - obaveštava javnost o predlogu akta za proglašenje zaštićenog područja;
 - obezbeđuje javni uvid i organizuje javnu raspravu o aktu i studiji sa kartografskim dokumentima (član 42);
- Obaveštenje se objavljuje u:
 - najmanje jednom dnevnom listu koji se distribuira na celoj teritoriji RS;
 - lokalnom listu jedinice lokalne samouprave;
- Obaveštenje sadrži podatke o vremenu i mestu javnog uvida i javne rasprave;
- Izlaganje akta o proglašenju i stručne osnove (studije) traje najmanje 20 dana od dana objavljivanja oglasa
- Detalji o sadržini i objavljivanju akta o proglašenju definisani su Zakonom (član 45)

PROPISI REPUBLIKE SRBIJE O ZAŠTITI ŽIVOTNE SREDINE

Zakon o zaštiti prirode (2)

Pristup informacijama (član 115):

- *nadležni organi su dužni da javnosti pruže podatke u vezi sa stanjem i zaštitom prirode, izuzev u slučaju kad su podaci proglašeni tajnim (na osnovu drugog zakona ili posebnih propisa);*
- *javnost ima pravo pristupa registrima i evidencijama;*
- *informacije o zaštiti prirode dostavljaju se podnosiocu zahteva u skladu sa Zakonom;*

Učešće javnosti u odlučivanju (član 116) u toku izrade:

- *propisa, odnosno akta o proglašenju zaštićenog prirodnog dobra;*
- *planova upravljanja zaštićenim područjima;*
- *planova korišćenja prirodnih vrednosti;*

Vaspitanje i obrazovanje o zaštiti prirode zakonska je obaveza (član 117)

Preširoko ostavljena mogućnost restrikcije uvida u podatke (uvedene i na osnovu podzakonskih akata). Izostalo je uređivanje onih pitanja u skladu sa članom 4. Arhuske konvencije

PROPISI REPUBLIKE SRBIJE O ZAŠTITI ŽIVOTNE SREDINE

Zakon o zaštiti od buke u životnoj sredini

Pristup informacijama o buci (čl. 27—28):

- Obaveštavanje javnosti:
 - *je dužnost nadležnih organa da obezbede javnosti pristup informacijama i podacima iz strateških karata buke i akcionih planova;*
 - *Informacije moraju biti saopštene javnosti:*
 - jasno;*
 - razumljivo;*
 - pristupačno;*
 - uz upotrebu najpogodnijih informacionih tehnologija*
- Informacije o buci sastavni su deo Izveštaja o stanju životne sredine u RS

PROPISI REPUBLIKE SRBIJE O ZAŠTITI ŽIVOTNE SREDINE

Zakon o upravljanju otpadom (1)

- Cilj: Razvijanje svesti o upravljanju otpadom;
- Termin operater: U skladu sa IPPC propisima;
- Postupak za izdavanje dozvole za (član 63):

Organ (Ministarstvo ž.s., AP, lok. samouprava), o prijemu zahteva za izdavanje dozvole za:

- **skladištenje;**
- **tretman;**
- **odlaganje otpada,**

nadležan za izdavanje dozvole obaveštava javnost i dostavlja zahtev i dokumentaciju na mišljenje;

- Obaveštavanje javnosti (član 69):
 - **o prijemu zahteva;**
 - **dokumentaciji podnetoj uz zahtev;**
 - **izdatoj dozvoli,**

Putem:

- **sredstava javnog informisanja; ili**
- **interneta; odnosno**
- **odnosno na uobičajeni lokalni način**

Internet ne može biti alternativa sredstvima javnog informisanja, vec samo dopunsko sredstvo informisanja. Nije određeno šta znači izraz “uobičajeni lokalni način”.

PROPISI REPUBLIKE SRBIJE O ZAŠTITI ŽIVOTNE SREDINE

Zakon o upravljanju otpadom (2)

- Javno obaveštenje o zahtevu za izdavanje dozvole mora sadržati Zakonom određene podatke;
- Zakonom je uređeno pitanje ograničenja pristupa informacijama;
- Zakonom je određeno da se ne može ograničiti pristup informacijama o:
 - *emisijama;*
 - *rizicima od udesa;*
 - *rezultatima monitoringa;*
 - *inspekcijksog nadzora;*
- Dozvole se izdaju za:
 - *sakupljanje;*
 - *transport;*
 - *skladištenje;*
 - *tretman; i*
 - *odlaganje otpada;*

za ona postrojenja i aktivnosti za koje se ne izdaju IPPC dozvole.

PROPISI REPUBLIKE SRBIJE O ZAŠTITI ŽIVOTNE SREDINE

Zakon o upravljanju otpadom (3)

Podaci o:

- vrsti;
- količini;
- poreklu;
- karakterizaciji i klasifikaciji;
- sastavu;
- skladištenju;
- transportu;
- uvozu;
- izvozu;
- tretmanu; i
- odlaganju,

nastalog otpada i otpada primljenog u postrojenje za upravljanje otpadom, iskazuju se u Izveštaju o upravljanju otpadom na teritoriji RS, koji je sastavni deo Izveštaja o stanju životne sredine, koji se jednom u dve godine podnosi Narodnoj skupštini RS (član 74)

PROPISI REPUBLIKE SRBIJE O ZAŠTITI ŽIVOTNE SREDINE

Zakon o ambalaži i ambalažnom otpadu

- Pojam operatera (član 5. pod 21. al. 9) – u skladu je sa IPPC definicijom;
- Obaveštavanje javnosti (član 38);

Operater je dužan da obaveštava javnost i krajnje korisnike o:

- ***svrsi, ciljevima, načinu i mestu sakupljanja ambalaže i mogućnostima ponovnog iskorišćavanja i reciklaže ambalažnog otpada;***
 - ***putem sredstava informisanja ili interneta, odnosno na uobičajeni lokalni način;***
 - Podaci u Registru izdatih dozvola su javni (član 42. stav 2);
 - Agencija za zaštitu životne sredine sastavlja i objavljuje godišnji izveštaj o:
 - ***količini proizvedene, uvezene i izvezene ambalaže;***
 - ***upravljanju ambalažnim otpadom;***
 - Prekršajne kazne za neobjavljivanje izveštaja su propisane (član 53);
- Internet ne može biti alternativa sredstvima javnog informisanja (...)**

PROPISI REPUBLIKE SRBIJE O ZAŠTITI ŽIVOTNE SREDINE

Zakon o zaštiti životne sredine (“Sl. glasnik RS”, br. 135/04 i 36/09)

Zaštita od hemisjkih udesa:

- Učešće javnosti u odlučivanju o zaštiti od hemisjkih udesa (član 60v);
Izveštaj o bezbednosti seveso postrojenja (postrojenje u kojem je se obavljaju aktivnosti u kojima je prisutna opasna materija u jednakim ili većim količinama od propisanih) obuhvata proizvodnju, korišćenje, skladištenje i rukovanje:
 - *Izveštaj mora biti dostupan javnosti (javni uvid; prezentacija; javna rasprava);*
 - *to obezbeđuje i provodi nadležni organ u postupku odlučivanja o davanju saglasnosti na Izveštaj);*
 - *nadležni organ obaveštava javnost u roku od sedam dana od dana prijema Izveštaja;*
 - *javna rasprava traje najmanje 20 dana od dana obaveštavanja javnosti;*
 - *na postupak se primenjuju propisi o EIA postupku;*
- Obaveštavanje domaće i strane javnosti o seveso postrojenjima koja mogu imati prekogranični uticaj

PROPISI REPUBLIKE SRBIJE O ZAŠTITI ŽIVOTNE SREDINE

Pravo na pravdu (član 81a)

ZAINTERESOVANA JAVNOST U POSTUPKU OSTVARIVANJA PRAVA NA ZDRAVU ŽIVOTNU SREDINU, KAO STRANKA IMA PRAVO DA POKREĆE POSTUPAK PREISPITIVANJA ODLUKE PRED NADLEŽNIM ORGANOM, ODNOSNO SUDOM, U SKLADU SA ZAKONOM